

5. Перкін В.І. Тактичні комплекси та їх роль у розслідуванні вбивств, пов'язаних із заволодінням матеріальними цінностями. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2003. № 1. С. 174–178.

6. Пінчук Н.І. Теоретичні та правові питання і практика криміналістичного забезпечення діяльності нотаріату : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2008. 22 с.

7. Попович І.І. Криміналістичне забезпечення обігу розрахункових документів у банківській системі з метою запобігання вчиненню злочинів) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2007. 20 с.

8. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. *Офіційний вісник України*. 2015. № 63. Ст. 2075.

9. Скригонюк М.І. Криміналістика : підручник. Київ : Атіка, 2005. 496 с.

10. Черноус Ю.М. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів : монографія. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2017. 492 с.

11. Шепітько В.Ю. Теория криминалистической тактики : монографія. Харьков : Гриф, 2002. 349 с.

12. Шепітько В.Ю. Теоретичні проблеми систематизації тактичних прийомів у криміналістиці : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Харків, 1996. 30 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-266-4/16>

НОРМАТИВНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ Е-КОМЕРЦІЇ В УКРАЇНІ

Манько Д. Г.

*доктор юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри державно-правових дисциплін
факультету права та економіки
Міжнародний гуманітарний університет
м. Одеса, Україна*

Характерною рисою сучасного світу є розуміння людьми того факту, що «дані» (інформація) є системоутворюючим елементом організації та взаємодії всього що існує. Із розвитком інформаційних та комунікаційних технологій пов'язана більшість змін на шляху до інформаційного постіндустріального суспільства, одним з актуальних напрямів розвитку якого, безумовно є е-комерція.

Електронну комерцію як поняття можливо визначити у різних аспектах: в економічному, правовому, як явище соціальної дійсності, можна досліджувати психологічні впливи цього явища на людину загалом тощо [6, с. 98].

У найбільш загальному виразі електронну комерцію (від англ. e-commerce) визначають як сферу цифрової економіки, що включає усі фінансові та торгові транзакції, які проводяться за допомогою комп'ютерних мереж, та бізнес-процеси, пов'язані з проведенням цих транзакцій. До електронної комерції відносять: електронний обмін інформацією (англ. Electronic Data Interchange, EDI), електронний рух капіталу (англ. Electronic Funds Transfer, EFT), електронну торгівлю (англ. E-Trade), електронні гроші (E-Cash), електронний маркетинг (англ. E-Marketing), електронний банкінг (англ. E-Banking), електронні страхові послуги (англ. E-Insurance) та інші види послуг. Це динамічні процеси, які мало не щодня наповнюють людське буття новими пропозиціями [1].

Для ведення комерційної діяльності у мережі Інтернет необхідним є веб-сайт. З цією метою потрібно зареєструвати його найменування (доменне ім'я) та отримати місце під його розміщення (хостинг). Електронна комерція функціонує через мережу електронних магазинів, електронних аукціонів, електронних бірж.

Нормативна регламентація е-комерції має кілька рівнів: міжнародний, регіональний, національний та локальний (корпоративний).

Одним із перших міжнародно-правових актів, яким зроблено спробу накреслити основні принципи і шляхи формування та розвитку інформаційного суспільства, безперечно є «Хартія глобального інформаційного суспільства», прийнята лідерами «сімки» найбільш розвинених держав світу в Окінаві 22 липня 2000 р. Згідно з положеннями цієї Хартії (п. 2), сутність стимульованої інформаційно-комунікаційними технологіями (ІТ) економічної й соціальної трансформації полягає в її здатності сприяти людям і суспільству у використанні знань та ідей. Інформаційне суспільство, як його розуміють автори Хартії, дає змогу людям використовувати свій потенціал і реалізовувати свої устремління [2].

Активна нормотворча робота у сфері цифрового середовища, зокрема електронної комерції, здійснюється Європейським Союзом. Прийнято низку директив, спрямованих на урегулювання тих чи інших аспектів електронної комерції.

Зокрема, Директива Європейського парламенту та Ради ЄС від 20 травня 1997 року No 97/7/ЄС «Про захист прав споживачів в дистанційних контрактах». Як зазначено у ст. 1 цієї Директиви її метою є зближення законів, постанов та адміністративних положень держав-

членів у сфері дистанційних контрактів, що укладаються між споживачами та постачальниками [5].

На забезпечення ефективного та уніфікованого функціонування цифрового середовища, розвиток відповідних відносин у ньому спрямовані наступні Директиви: Директива Європейського парламенту і Ради ЄС від 22 червня 1998 року № 98/34/ЄС «Про процедуру надання інформації у галузі технічних стандартів і регламентів, а також правила надання послуг в інформаційному суспільстві»; Директива від 08.06.2000 року № 2000/31/ЄС Європейського парламенту та Ради Європи «Про деякі правові аспекти інформаційних послуг, зокрема, електронної комерції, на внутрішньому ринку» (Директива про електронну комерцію) [3].

Першим національним актом, безпосередньо спрямованим на урегулювання відносин у сфері електронної комерції, став Закон України «Про електронну комерцію», прийнятий 3 вересня 2015 року, хоча відносини у цьому сегменті склалися та активно розвивалися практично понад десять років.

У преамбулі Закону зазначено, що ним визначаються організаційно-правові засади діяльності у сфері електронної комерції в Україні, встановлюється порядок вчинення електронних правочинів із застосуванням інформаційно-телекомунікаційних систем та визначаються права і обов'язки учасників відносин у сфері електронної комерції.

Важливим є законодавче закріплення у Законі основних принципів правового регулювання відносин у сфері електронної комерції:

- свобода провадження підприємницької діяльності з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем;
- свобода вибору контрагента, електронних засобів, видів та форм діяльності;
- свобода конкуренції та забезпечення її сумлінності;
- свобода вчинення електронних правочинів;
- рівність і охорона прав учасників відносин у сфері електронної комерції;
- дотримання вимог законодавства, правил професійної етики, повага до прав, свобод, законних інтересів учасників відносин у сфері електронної комерції;
- забезпечення належної якості товарів, робіт та послуг, що реалізуються у сфері електронної комерції;
- однаковість юридичної сили електронних правочинів та правочинів, укладених в іншій формі, передбаченій законодавством;
- забезпечення доступу до інформації всіх учасників відносин у сфері електронної комерції;

– доступність комерційних електронних повідомлень та можливість обмеження їх надходження [4].

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2016 року схвалено Концепцію розвитку системи електронних послуг в Україні.

Положення Концепції спрямовані на розв’язання проблеми надання адміністративних та інших публічних послуг в електронній формі та безпосередньо не стосуються сфери електронної комерції.

До законів якими регламентуються окремі аспекти організації е-комерції в Україні, також відносяться: «Про електронні довірчі послуги», «Про електронні документи та електронний документообіг».

На локальному рівні, ми маємо справу із корпоративними нормами які розробляються органами управління корпорацією і адресуються її членам (засновникам, акціонерам, менеджерам, найманим працівникам).

До корпоративних норм належать норми, що містяться у документах комерційних корпорацій, насамперед тих, що створюються для підприємницької діяльності в сфері е-комерції (Статутах, Корпоративних кодексах та ін.). Слід виділяти дві групи корпоративних норм: 1) норми техніко-фізіологічного спрямування; 2) норми організації соціальних відносин.

Враховуючи загальносвітові тенденції розвитку правової регламентації різноманітних відносин які виникають у цифровому середовищі, особливу увагу у майбутніх дослідження слід приділяти питанням, щодо встановлення місця і ролі актів м’якого права у регулюванні таких відносин.

Література:

1. Мельник О.В. Електронна комерція як складова частина електронного бізнесу. URL: <http://intkonf.org/melnik-ov-elektronna-komertsiya-yak-skladova-chastina-elektronno-go-biznesu/>

2. Окінавська Хартія Глобального Інформаційного Суспільства. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU00269>

3. Про деякі правові аспекти інформаційних послуг, зокрема, електронної комерції, на внутрішньому ринку. «Директива про електронну комерцію» від 8 червня 2000 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_224#Text

4. Про електронну комерцію. Закон України від 03.09.2015р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text>

5. Про захист прав споживачів в дистанційних контрактах. Директива від 20 травня 1997 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_245#Text

6. Яворська Л.С., Тарасенко Л.Л., Мартин В.М., Самагальська Ю.Я. та ін. ІТ ПРАВО. Львів: «Левада», 2017. 470 с.